

Gangen i tariffoppgjøret

I Norge har vi tariffoppgjør hvert år. Vi har *hovedoppgjør* og *mellomoppgjør*. Hovedoppgjør gjennomføres annethvert år og da forhandles det om alt i tariffavtalen, både lønnstillegg og endringer i de andre bestemmelsene om for eksempel arbeidstid og godtgjørelser. I mellomoppgjør forhandles det kun om lønnstillegg.

Forhandlinger

Før forhandlingene starter blir HK enig om hvilke krav vi skal stille til motparten. Forhandlingene starter med at *partene*, som er HK og *arbeidsgiverorganisasjonen* for eksempel Virke eller NHO, utveksler sine krav og tilbud. Deretter forhandler vi om disse kravene og forsøker å komme til enighet om en løsning. Blir vi enige er forhandlingene ferdig og resultatet blir sendt til *uravstemning*. Blir det brudd i forhandlingene må vi møte arbeidsgiver til mekling.

I uravstemningen sender vi resultatet ut til alle medlemmer som er berørt av forhandlingene. Medlemmene kan da stemme ja eller nei til resultatet. Dersom flertallet stemmer ja til forslaget, er det godkjent og den nye avtalen kan tre i kraft. Dersom flertallet sier nei, forkastes resultatet og partene møtes til mekling.

Mekling

I mekling kobles det inn en nøytral tredjepart som skal hjelpe partene til å bli enige. I tariffoppgjør er det Riksmekleren som er tredjeparten. Kommer man til enighet før meklingsfristen er ute, sendes forslaget ut til uravstemning. Dersom man ikke innen fristen kommer frem til enighet blir det et nytt brudd.

Streik

Ved en *streik* stanser arbeidstakerne helt eller delvis sitt arbeid og det er kun de *fagorganiserte* i bedriften som kan streike. De får også streikestøtte som skal kompensere for tapt lønn. Uorganiserte får ikke dette. Streiken varer til partene kommer til enighet.

Permitterte

Hvis det blir streik må ofte bedriften stenge dørene fordi det ikke er mange nok ansatte til å holde bedriften åpen. For å permittere må arbeidsgiver ha saklig grunn. Bedriften må drive videre hvis det er mulig rasjonelt, praktisk og økonomisk.

Det er de uorganiserte som eventuelt blir permittert. De skal så tidlig som mulig ha fått et varsel om betinget permittering, som er drøftet med tillitsvalgte. Dette er siste utvei for arbeidsgiver.

Tvungen lønnsnemnd

Myndighetene kan også avslutte en streik. Dette gjøres når streiken er til fare for liv og helse - for eksempel streik blant helsepersonell. Da avsluttes streiken ved at Stortinget vedtar en lov om tvungen lønnsnemnd.

Her er en helhetlig illustrasjon av hvordan tariffoppgjøret foregår:

